

- 3) покращення інвестиційного клімату в країні;
- 4) розробка відповідного правового забезпечення процесу легалізації доходів;
- 5) формування мотиваційного нормативно-правового середовища, яке б забезпечило високоефективну та прибуткову роботу легальної економіки;
- 6) підсилення відповідальності правопорушників та посилення санкцій проти них для цілей виховання;
- 7) переорієнтація системи оподаткування з фіскальної на регулятивну функцію [2, с. 71].

Отже, важливість вирішення проблеми тіньової економіки України є дуже важливою та актуальною. Розвиток процесів тінізації в будь-якій економіці знижує рівень ВВП, загальну конкурентоспроможність, ефективність фінансових, економічних, соціальних реформ. Реалізація зазначених заходів сприятиме повноцінному надходженню фінансів до державного бюджету країни, сприятиме оздоровленню національної економіки, підвищенню інвестиційних показників, конкурентоспроможності, зниженню частки тіньової економіки до 5-10% від економічної системи України та побудові на цій основі ефективного ринкового середовища.

Використані джерела:

1. Липчанський О.В, Фільштен М.В. «Деякі питання боротьби з тіньовою економікою» // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. Випуск 21 // м. Кіровоград.- 2012, с. 37-39, УДК 685
2. Мартинюк В.П., Хом'як К.А. «Боротьба з тіньовою економікою як пріоритетний напрям зміцнення фінансової безпеки» // Вісник Прикарпатського університету, Випуск XI.- 2015., с. 68-72, УДК 330.338.24;
3. Усик П.С. «Окремі питання дослідження тіньового ринку зброї України» // Національна безпека. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука» № 11 (51), 1 т.-2018;с. 31-36, УДК 338.583

Носач А.М. - студентка 1 курсу юридичного факультету;

Гавриш О.С. – науковий керівник, старший викладач кафедри економічної та інформаційної безпеки (Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ)

БУЛІНГ - ПРОБЛЕМА ВІКОВОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Актуальність проблеми виявляється в тому, що проблема булінгу в Україні до сих пір не є повністю відкритою. Відповідно до Конституції України (Частина перша стаття 3) людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека, визнаються в Україні найвищою соціальною цінніс-

тю. Цю істину повинен усвідомити кожний підліток. Булінг є предметом дослідження не тільки юридичної, але й психологічної та педагогічної наук. Найперші статті з питання булінгу (шкільного цькування) з'явилися у 1905 р. Дослідження вже більш ґрунтовні належать науковцям Скандинавії та Британії. Серед них Д. Лейн, Е. Мунте, Д. Ольвеус, А. Пікас, П. Рендолл, Д. Таттума та ін., які досліджували психологічні особливості учасників булінгу. С. Бурова, М. Дмитренко, О. Лавриненко, Л. Лушпай, О. Ожійова, В. Панок, В. Синьов та ін. є українськими науковцями, які вивчали булінг, спираючись на зарубіжний досвід.

Відповідно до даного ВОЗ, отримані в результатах моніторингового дослідження в Україні регулярно піддаються цькуванню в школі близько 17% дівчат і 16% хлопців 11-15-річного віку. Самі регулярно пригнічують інших 22% українських школярів.[1].

Ці дані підтверджують результати інших операцій, що перевірені Інтернет-сайтом KidsPoll (1200 дітей). Відповідно до нього, жертвами булінгу було 48% опитуваних, з них 15% дітей неодноразово підвергалися насиллю; 42% відгукуються, що самі займаються булінгом, 20% - постійно його бачать.

У перекладі з англійської булінг (bullying) означає цькування, залякування, третирування [2]. Булінг – особливий вид психологічного насилля, який проявляється систематично, протягом тривалого часу по відношенню до більш слабкого учня, який відчуває страх, безсилля, пригніченість, ізольованість у відповідь.

Розглянемо наступні види булінгу. Фізичний булінг – штовхання, підніжки, зачіпання, бійки, стусани, ляпаси, «сканування» тіла, нанесення тілесних ушкоджень тощо. Економічний булінг – крадіжки, пошкодження чи знищення одягу та інших особистих речей жертви, вимагання грошей тощо. Психологічний булінг – принизливі погляди, жести, образливі рухи тіла, міміки обличчя, поширення образливих чуток, ізоляція, ігнорування, погрози, жарти, маніпуляції, шантаж тощо. Різновидом психологічного булінгу є кібербулінг – приниження за допомогою мобільних телефонів, Інтернету, інших електронних пристроїв (пересилка неоднозначних фото, обзивання по телефону, знімання на відео бійок чи інших принижень і викладання відео в мережу Інтернет, цькування через соціальні мережі) [3].

Самі основні аспекти булінгу – це страх; заздрощі та конкуренція; бажання підпорядковувати когось власній волі; бажання принизити іншого. Уважають, що жертвами булінгу стають діти чутливі, замкнуті, сором'язливі, тривожні, невпевнені в собі, нещасні, з низькою самоповагою, схильні до депресії, діти, які не мають жодного близького друга й успішніше спілкуються з дорослими, ніж з однолітками (Дан Ольвеус)

Представлені статистичні дані показують, що булінг – є явищем дуже глобальним та масовим. Школа – місце навчання, де діти перебувають у більшій частині дня, тут вони отримують знання, досвід, розвиваються, і також тут відбувається процес розподілу особистості, соціалізація. Зазначивши вищесказане, найголовнішим є, що важлива задача сучасної школи - визнання

істотності проблеми булінгування та створення відповідного середовища в освітніх навчальних закладах для профілактики та боротьби з негативними соціально-педагогічними наслідками цього явлення. Результати дослідження «Насильство в школі», проведеного в чотирьох регіонах України, показали, що третина з 1236 учнів з 20 шкіл Київської, Кіровоградської, Вінницької та Черкаської областей (від 24 до 37%) зазнавала фізичного чи психологічного насильства у школі [4].

На даний момент є дуже важливим, привернути увагу на превентивні заходи, а саме: ефективному управлінню навчальним закладом, коли чітко робиться акцент на неприпустимості булінгу; включенню тематики булінгу в навчальні програми; організації соціальних заходів (конференцій), присвячених означеній проблематиці. Важливе місце займає виховна робота батьків, психологічних служб, педагогічних працівників, церкви та правоохоронних органів. Зокрема, позитивну роль в даному випадку можуть відіграти підрозділи Національної поліції України, які розробляють та реалізують спеціальні програми для запобігання та протидії булінгу серед дітей.

Отже: булінг- явище, яке може виникнути в будь-якому шкільному колективі, за основу якого взято приниження честі на гідності особи. Булінг та катування є спорідненими поняттями. На відміну від катування, за вчинення булінгу настає не кримінальна, а адміністративна відповідальність. Проблема булінгу як явища, що зачіпає права та свободи дитини, повинна неодмінно бути утверджена в освітній політиці нашої держави.

Використані джерела:

1. Социальные детерминанты здоровья и благополучия подростков. Исследование «Поведение детей школьного возраста в отношении здоровья» : международный отчет по результатам обследования 2009–2010 гг. / под ред. С. Currie и др. – Копенгаген : Европ. регион. бюро ВОЗ, 2012 г. (Сер. Политика охраны здоровья детей и подростков. – Вып. №6).
2. Bullying / Мюллер В.К. // Новый англо-русский словарь; перераб. и доп. изд. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.rambler.ru/dict/new-enru>.
3. Права людини. Булінг як форма насилля. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // <https://vseosvita.ua/library/prava-ludini-buling-akforma-nasilla-107015.html>
4. Шершень А. Психологічне насильство серед школярів є більш болючим, ніж фізичне / А. Шершень. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // [http:// www.mpravda.com](http://www.mpravda.com)